

לבנון, איראן וחזבאללה – לכולם חוץ מישראל יש אינטרס לסיים את המלחמה

12.11.2024 | קובי מיכאל | written by

בימים אלו נערכים הצדדים כולם לקראת הסכם שיוביל להפסקת המלחמה בצפון ולחיזוק המנגנונים למימוש של החלטה 1701, כשישראל מכוונת להחלטה 1701 משודרגת – החלטה שאמורה להיאכף באופן קפדני ואפקטיבי יותר באמצעות שידרוג יוניפ"ל וחיזוקו, באמצעות חיזוק צבא לבנון ובעיקר בהסכמות צד עם ארה"ב בנוגע להרשאה לאכיפה ישראלית בפועל, בכל מקרה שבו הפרות הסכם אינן נאכפות על ידי יוניפ"ל ו/או צבא לבנון.

את המאמץ המדיני מובילה ארה"ב בצל המלחמה הנמשכת במלוא עוזה, ולאחר התאוששות מסוימת של מערכי השדה של חזבאללה, הבאה לידי ביטוי בשימור רצף שיגורי הרקטות והכטב"מים למרחבי הגליל וחיפה ומדי פעם לעבר מרכז הארץ. צה"ל ממשיך לפעול בדרום לבנון במאמץ שיטתי ומרשים לפירוק תשתיות חזבאללה ברצועה, שאיננה רחבה די צורכה, ולתקוף נכסים אסטרטגיים של חזבאללה בכל רחבי לבנון וסוריה.

לממשלת לבנון אינטרס ברור בקידום הסכם שיוביל להפסקת המלחמה, ועשוי להאיץ תהליכי שינוי פוליטיים בלבנון עצמה, שמהותם החלשת חזבאללה, צמצום השפעתו על הפוליטיקה הלבנונית וייצוב המערכת הפוליטית בלבנון, תוך שיקום צבא לבנון וחיזוקו ושיקום הכלכלה הלבנונית בסיוע נדיב ומשמעותי של ארה"ב, צרפת ומדינות המפרץ.

לחזבאללה שנפגע באופן קשה במלחמה ושנחשף למערכת לחצים קשה מבית, בעיקר מקרב האוכלוסייה השיעית מדרום לבנון, הבקאע וביירות, כאשר רבים מקרבה הפכו לעקורים במדינתם, אינטרס עליון להגיע לסיום המלחמה ולהתחיל בתהליך שיקום צבאי, כלכלי ופוליטי.

גם לאיראן יש אינטרס ברור בהפסקת המלחמה, העובדה שהפכה לפגיעה הרבה יותר לאחר המתקפה הישראלית האחרונה, החשש מפני כניסת הנשיא טראמפ לתפקידו ב-20 בינואר 2025 וההכרח מבחינתה בשימור חזבאללה כפרוקסי אפקטיבי ומניעת שחיקה נוספת ביכולותיו.

דווקא ישראל, בהשוואה לכל השחקנים האחרים, תעדיף את הפסקת המלחמה בשלב מאוחר יותר, ולאחר השלמת הישגים צבאיים נוספים הן בדרום לבנון והן בפגיעה משמעותית יותר בנכסים חיוניים של חזבאללה, כדי להבטיח סיכוי גבוה יותר לביטחון, לגבול רגוע במשך תקופה ארוכה יותר, וליצירת התנאים ההכרחיים להשבת תושבי הצפון לבתיהם. מאידך גיסא, ישראל ערה ורגישה לצורכי הממשל האמריקאי להזדרז ולהגיע להסכם ולהפסקת המלחמה, ולהעדפתו הברורה של הנשיא הנבחר טראמפ להתחיל את כהונתו לאחר שישראל סיימה את שעליה להשלים בלבנון, ברצועת עזה ולמול איראן.

כל הסכם יופר

הניסיון ההיסטורי מלמד שיכולתם ומידת מחויבותם של כוחות בינלאומיים לאכוף הסכמים באופן נחוש, המחייב גם הפעלת כוח וסיכון הכוחות, מוגבלת עד כדי לא קיימת במקרים מסוימים. האו"ם, שמכוח הרשאתו, במנדט שניתן בהחלטה של מועצת הביטחון, כשל בהפעלת יוניפ"ל מאז 2006 ובכלל. בנוסף, לצד חולשה מובנית של כוח שמירת השלום, יש להניח רצון ומאמץ של חזבאללה להשתקם צבאית, כלכלית וארגונית ולחדש את נוכחותו ופעילותו בדרום לבנון.

לפיכך, הנחת העבודה מבחינת ישראל צריכה להיות שכל הסכם שייחתם יופר, במוקדם או במאוחר. כדי להימנע ממציאות של הסכם שהופר כשישראל בתנאי נחיתות, נכון יהיה מבחינת ישראל לקבע מציאות שבה נשמרת שליטה מודיעינית וצבאית בכל המרחב שבין הגבול לנהר הליטאני, ויכולת התערבות וסיכול כל ניסיון חדירה של חזבאללה למרחב והתעצמות צבאית של הארגון מעבר לליטאני. במקביל, צריכה ישראל לדרוש שדרוג משמעותי של כוח יוניפ"ל באמצעות שילוב של כוחות אמריקאים, צרפתים ואחרים ממדינות נאט"ו, ולשאוף להרחבת המנדט של כוח שמירת השלום בכל הנוגע לסמכויות הפעלת הכוח הצבאי. לצדו של כוח יוניפ"ל מתחייבת נוכחות ופרישה רחבה של צבא לבנון משודרג ² גדול יותר, מאומן יותר ומצויד יותר. לצורך ביסוס ההסכם ואכיפתו תידרש גם מעורבות מעצמתית פעילה בהובלת ארה"ב, אך יש בהחלט מקום לשקול גם מעורבות רוסית בסוריה, שתכליתה מניעת ניסיונות התעצמות צבאית של חזבאללה באמצעות הברחות אמל"ח איראני דרך סוריה ללבנון אולי גם דילול ובעיקר ריסון הפעילות האיראנית בסוריה, שתכליתה בניית חזית פעולה נגד ישראל מסוריה.

ואכן, ממש בימים האחרונים דווח על ביקורו של השר רון דרמר ברוסיה, וייתכן שרתימת רוסיה למאמץ האזורי יכולה להשתלב במערכת הבנות רחבה ומקיפה יותר בין ארה"ב לבין רוסיה, שתאפשר הרגעה גם בחזית האוקראינית וריכוך המתח בין המעצמות, הגולש גם לאזורי עימות אחרים. שילובה של רוסיה בהסדרה האזורית כחלק ממערכת הבנות רחבה יותר עם ארה"ב, יכולה לסייע לארה"ב לשפר את מיצובה האסטרטגי מול סין באמצעות הידוק שיתוף הפעולה עם רוסיה, ומתן מענה לשאיפותיה להיות משמעותית יותר בסדר העולמי המתעדכן. מהלך כזה יכול לסייע גם לשיקום היחסים עם ישראל ולהשפעה משמעותית ומרסנת יותר של הרוסים על איראן.

ריבוי השחקנים והאינטרסים, המתחים שבין השחקנים, חולשת מנגנוני האכיפה והמוטיבציות של איראן וחזבאללה, יוצרים מצב מסובך שבו כל הסכם עלול להפוך לכלי ריק. לכן ישראל צריכה להמשיך ולמצות את המהלך הצבאי, לסרב להפסיקו עד להגעה להסכם ולשמרו כמנוף לחץ. לכשייחתם הסכם, צריכה ישראל להקפיד שיישומו יתנהל באופן במאפשר שמירה על ההישגים שהושגו ולכן, אל לה לישראל לפנות את השטח שבשליטתה, אלא לאחר התייצבות צבא לבנון משודרג במרחב לצדו של כוח יוניפ"ל משודרג. במקביל, ישראל צריכה להיערך באופן שיאפשר לה אחיזה מודיעינית עמוקה הן לגבי הרצועה שבין הגבול לליטאני והן בנוגע לחזבאללה בלבנון ובסוריה ולפעול בנחישות וביעילות לסיכול כל ניסיון חדירה של חזבאללה למרחב וכל ניסיון

התעצמות של חזבאללה מעבר למרחב. רכיב ההכלה חייב להיעלם מהאסטרטגיה הישראלית למול חזבאללה ובמרחב כולו.

ישראל צריכה להירתם למאמץ האמריקאי ולשאוף להסדר הנותן מענה לצרכיה הביטחוניים, שיאפשר את החזרת תושבי הצפון לבתיהם, אך בה בעת, להישאר מפוכחת ולהיערך למציאות של הסכם שאיננו, הסכם שיהפוך לכלי ריק, בדיוק כפי שקרה עם החלטה 1701 מאז אוגוסט 2006 ועד ה-8 באוקטובר 2023.

התפרסם במקור ראשון, בתאריך 12.11.2024.

****הדעות המובעות בפרסומי מכון משגב הן על דעת המחברים בלבד.****